

UREDBA

O ZAŠTITI OD NEEKSPLODIRANIH UBOJNIH SREDSTAVA

("Sl. glasnik RS", br. 70/2013)

I UVODNE ODREDBE

Član 1

Ovom uredbom uređuju se poslovi zaštite od neeksplodiranih ubojnih sredstava (u daljem tekstu: NUS), odnosno poslovi u vezi sa izviđanjem, obeležavanjem, pronalaženjem, iskopavanjem, obezbeđenjem, identifikacijom, uklanjanjem, transportom, privremenim skladištenjem i uništavanjem NUS.

Ova uredba se primenjuje i na poslove humanitarnog razminiranja.

Ova uredba ne odnosi se na rad pripadnika Ministarstva odbrane i Vojske Srbije, kad poslove u vezi sa NUS obavljaju primenom posebnih propisa, odnosno kad poslove obavljaju u vojnim objektima ili prostorima koje koriste Ministarstvo odbrane i Vojske Srbije.

Član 2

Izrazi upotrebljeni u ovoj uredbi imaju sledeće značenje:

- 1) sumnjiva površina - jesu kopneni ili vodeni prostori (na površini ili ispod površine kopna, odnosno vode) za koje postoji sumnja da su zagađeni NUS;
- 2) sumnjiva lokacija - jeste objekat, odnosno mesto na kopnu ili vodi (na površini ili ispod površine kopna, odnosno vode) gde se nalazi ili se potencijalno nalazi jedno ili više NUS;
- 3) zagađenost - označava postojanje NUS na određenoj površini ili lokaciji;
- 4) očišćena površina - jeste prostor koji više nije zagađen, odnosno prostor sa koga su do određene dubine uklonjena NUS prema projektu;
- 5) očišćena lokacija - jeste lokacija koja više nije zagađena, odnosno objekat ili mesto sa koga su do određene dubine uklonjena NUS prema projektu;
- 6) redukcija sumnjive površine - jeste sužavanje, odnosno smanjivanje sumnjive površine na deo za koji još uvek postoji sumnja da je zagađen NUS;
- 7) sigurna površina - jeste površina za koju se pouzdano zna da nije zagađena NUS ili deo sumnjive površine za koju se putem redukcije utvrdi da nije zagađena;
- 8) radilište - jeste površina ili lokacija na kojoj se obavljaju poslovi zaštite od NUS i čije su granice određene projektom;
- 9) šef radilišta - jeste lice koje rukovodi svim poslovima zaštite od NUS na radilištu;

10) uvođenje u posao - jeste postupak koji sprovodi nadležna služba ili Centar za razminiranje, a kojim ovlašćeno pravno lice preuzima radilište utvrđeno u projektnom zadatku i projektu izvođenja radova;

11) identifikacija - označava prepoznavanje NUS (vrsta, model, kalibar i sl.);

12) procena stanja - jeste postupak nakon identifikacije NUS, kojim se, vizuelno i uz upotrebu odgovarajućih uređaja procenjuje u kakvom je stanju NUS, od čega zavisi dalji postupak sa njim;

13) neutralizacija - jeste postupak kojim se, primenom odgovarajućih metoda i postupaka, NUS čini bezbednijim za transport ili skladištenje;

14) tim za NUS - jeste specijalizovana jedinica za obavljanje poslova zaštite od NUS;

15) nacionalne standardne operativne procedure (u daljem tekstu: NSOP) - jesu propisane procedure za obavljanje poslova zaštite od NUS, koje su u skladu sa međunarodnim standardima za obavljanje tih poslova;

16) standardne operativne procedure (u daljem tekstu: SOP) - jesu procedure pravnih lica koja obavljaju poslove zaštite od NUS, kojima je utvrđen način obavljanja tih poslova;

17) ovlašćeno pravno lice - jeste pravno lice iz zemlje i inostranstva, koje je dobilo ovlašćenje od nadležne službe za obavljanje poslova zaštite od NUS, a koje te poslove obavlja u skladu sa zakonom, ovom uredbom i drugim propisima ili na osnovu međunarodnog ugovora;

18) investitor poslova zaštite od NUS - jeste država, državni organ, autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave, privredno društvo, agencija, organizacija čiji osnivač je država ili nevladine organizacije, drugi oblik organizovanja i drugo pravno i fizičko lice iz zemlje i inostranstva, koji obezbedi sredstva da se ti poslovi obave;

19) nadležna služba - jeste organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, nadležna za vanredne situacije.

II POSLOVI ZAŠTITE OD NUS

1. Izviđanje

Član 3

Izviđanje je posao koji podrazumeva pregled sumnjive površine ili sumnjive lokacije i koji obuhvata opšte izviđanje, tehničko izviđanje, reizviđanje, pirotehnički pregled i pirotehnički nadzor.

Opštim izviđanjem se prikupljaju i obrađuju podaci o zagađenosti NUS i utvrđuju osnovne tehničke karakteristike površine ili lokacije (granice sumnjive površine, koordinate lokacije, vrsta NUS, namena zemljišta, uticaj na okolinu i dr.).

Tehničkim izviđanjem dodatno se prikupljaju informacije, stručno tehničkim metodama, na sumnjivoj površini ili lokaciji i sprovodi se u slučaju kada su prikupljeni podaci opštim izviđanjem nedovoljni da bi se sumnjiva površina proglasila zagađenom, odnosno bezbednom.

Reizviđanjem, se proverava da li je došlo do promene stanja, odnosno tačnosti podataka od prethodnog opšteg izviđanja ili reizviđanja.

Reizviđanje se vrši po potrebi, a obavezno po saznanju da je došlo do bitnih promena stanja na sumnjivoj površini ili lokaciji.

Ako se reizviđanjem utvrdi da na određenom delu sumnjive površine nema pokazatelja o prisustvu NUS, vrši se njena redukcija.

Pirotehničkim pregledom se na površini, lokaciji ili objektu po kojima se dejtvovalo ili se sumnja da je dejtvovano ubojnim sredstvima, a koja je predviđena za novu izgradnju, odnosno sanaciju ili rušenje, proverava mogućnost postojanja NUS i određuje njihova pozicija.

Pirotehničkim nadzorom se na sumnjivoj površini ili lokaciji, vizuelno i uređajima za detekciju NUS, vrši praćenje radova na iskopu zemlje i uklanjanju objekata.

Kada se obavljanjem poslova pirotehničkog pregleda i pirotehničkog nadzora utvrdi postojanje NUS izrađuje se projekat uklanjanja i uništavanja NUS.

Član 4

Poslove izviđanja vrši nadležna služba, Centar za razminiranje ili ovlašćeno pravno lice.

Poslovi tehničkog izviđanja i reizviđanja utvrđuju se projektom kojim se određuje veličina površine na kojoj se izvode poslovi izviđanja, granice te površine, namena i osnovne karakteristike zemljišta, način i metod izvođenja poslova, kao i ostali elementi koji su bitni za njegovo izvođenje.

Projekte za tehničko izviđanje i reizviđanje izrađuje nadležna služba.

Centar za razminiranje izrađuje projekte za poslove tehničkog izviđanja i reizviđanja i na iste pribavlja saglasnost nadležne službe.

Izvođački plan za obavljanje poslova tehničkog izviđanja i reizviđanja je skup međusobno usklađenih dokumenata kojima se, na osnovu projekta, daje tehničko rešenje za obavljanje poslova izviđanja.

Izvođački plan tehničkog izviđanja i reizviđanja, kao i njegove izmene kada dođe do izmene i dopune projekta, izrađuje nadležna služba za svoje aktivnosti ili ovlašćeno pravno lice koje izvodi poslove izviđanja uz pribavljenu saglasnost od nosioca izrade projekta.

Uklanjanje i uništavanje NUS u toku opšteg izviđanja, reizviđanja i pirotehničkog pregleda nije dozvoljeno, osim u slučaju neposredne ugroženosti bezbednosti građana ili lica koja vrše poslove izviđanja, kada se, bez pomeranja, uklanjaju i uništavaju samo pojedinačna NUS.

Član 5

Nakon izvršenog izviđanja sačinjava se izveštaj o izviđanju koji se dostavlja nosiocu izrade projekta, nadležnoj službi i jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji je izviđanje izvršeno.

Na osnovu izveštaja nadležna služba vrši unos ili brisanje podataka o sumnjivoj površini ili sumnjivoj lokaciji u bazu podataka o NUS.

2. Obeležavanje

Član 6

Obeležavanje sumnjivih i zagađenih površina i lokacija, odnosno otkrivenih NUS je posao kojim se obezbeđuje jasno i nedvosmisleno upozorenje licima o opasnosti pristupa sumnjivoj površini ili sumnjivoj lokaciji, i sprovodi se:

- 1) postavljanjem znakova opasnosti od NUS;
- 2) postavljanjem ograda koje fizički odvajaju sumnjivu površinu ili sumnjivu lokaciju od sigurne površine;
- 3) uklanjanjem, premeštanjem ili ponovnim postavljanjem znakova opasnosti od NUS i ograda (ponovno obeležavanje - koje se vrši nakon utvrđene potrebe ili odmah po nastanku promene stanja);
- 4) kontrolom postavljenih znakova opasnosti od NUS i ograda.

Obeležavanje sumnjivih i zagađenih površina i lokacija, površina na kojima je utvrđena prisutnost NUS i očišćenih površina, vrši nadležna služba, Centar za razminiranje ili ovlašćeno pravno lice.

Nakon obeležavanja sačinjava se izveštaj o obeležavanju.

3. Pronalaženje i iskopavanje

Član 7

Poslovi pronalaženja odnosno čišćenja obuhvataju pretraživanje sumnjive i zagađene površine ili lokacije, lociranje NUS i njihovo uklanjanje do određene dubine, u zavisnosti od vrste NUS i namene zemljišta.

Poslovi iskopavanja obezbeđuju pristup do NUS (avio-bombi, raketnih i drugih projektila velike mase) na većim dubinama.

Poslove pronalaženja i iskopavanja vrši nadležna služba ili ovlašćeno pravno lice.

Član 8

Za poslove pronalaženja i iskopavanja NUS na sumnjivoj površini ili lokaciji izrađuje se projekat, kojim se određuju veličina površine na kojoj se izvode poslovi pronalaženja i iskopavanja (u daljem tekstu: radilište), granice te površine, namena i osnovne karakteristike zemljišta, dubina pretraživanja, način i metod izvođenja poslova, kao i ostali elementi koji su bitni za njihovo izvođenje.

Projekat se izrađuje na osnovu prikupljenih podataka tokom izviđanja.

Projekat se menja kada se dođe do novih saznanja i činjenica o površini, lokaciji ili objektu koji predstavljaju njegov predmet.

Projekat za pronalaženje i iskopavanje izrađuje nadležna služba.

Za poslove koje organizuje Centar za razminiranje izrađuje sopstveni projekat i na isti pribavlja saglasnost nadležne službe.

Projekat se ne izrađuje za slučajno otkrivena NUS.

Član 9

Izvođački plan je skup međusobno usklađenih nacрта i dokumenata kojima se, na osnovu projekta, daje tehničko rešenje za obavljanje poslova pronalaženja i iskopavanja, kao i ostali elementi koji su bitni za izvođenje ovih poslova.

Izvođački plan menja se kada dođe do izmene i dopune projekta, angažovanja dodatnih ili zamene postojećih ljudskih i materijalnih kapaciteta ili promene metode obavljanja poslova pronalaženja i iskopavanja.

Izvođački plan, kao i njegove izmene izrađuje nadležna služba za svoje aktivnosti ili ovlašćeno pravno lice koje izvodi poslove pronalaženja i iskopavanja uz pribavljenu saglasnost od nosioca izrade projekta.

Za poslove pronalaženja i iskopavanja, koji se izvode u zaštićenom području proglašenom po osnovu propisa o zaštiti prirode, potrebno je pribaviti akt o uslovima zaštite prirode.

Član 10

Nosilac izrade projekta uvodi u posao ovlašćeno pravno lice - izvođača radova pre otpočinjanja poslova pronalaženja i iskopavanja, uz obavezno prisustvo šefa radilišta.

Uvođenje u posao vrši se na osnovu zahteva ovlašćenog pravnog lica - izvođača radova, koji se podnosi nosiocu izrade projekta najmanje deset dana pre dana uvođenja.

Centar za razminiranje je obavezan da o uvođenju izvođača radova u posao obavesti nadležnu službu najmanje pet dana pre planiranog uvođenja u posao.

4. Transport

Član 11

Ako se uništavanje NUS vrši na privremenim, povremenim ili stalnim mestima za uništavanje, od mesta pronalaska do mesta uništavanja vrši se transport NUS.

Mogu da se transportuju samo ona NUS čije pomeranje i transport, na osnovu procene odgovornog lica - vođe tima za NUS, ne predstavljaju opasnost po ljude, materijalna dobra i životnu sredinu.

Transport NUS do mesta uništavanja može da vrši nadležna služba ili ovlašćeno pravno lice.

Član 12

Transport NUS sprovodi se na osnovu propisa o transportu opasnog tereta, uz preduzimanje svih potrebnih mera bezbednosti i neprekidno fizičko obezbeđenje - pratnju transporta, protivpožarno i zdravstveno obezbeđenje.

NUS koja nemaju upaljač i eksplozivno punjenje transportuju se bez fizičkog, saobraćajnog, protivpožarnog i zdravstvenog obezbeđenja.

5. Privremeno skladištenje

Član 13

Privremeno skladištenje je posao čuvanja NUS koja nemaju upaljač ili eksplozivno punjenje ili su neutralizovana.

Mesto skladištenja se na odgovarajući način obezbeđuje sve dok se ne stvore uslovi da se NUS, kroz uništavanje, delaboraciju (rastavljanje NUS), drobljenje, topljenje, spaljivanje ili drugi sličan postupak dovede u stanje potpune bezopasnosti.

Nadležna služba privremeno skladištenje NUS vrši u objektima koji ispunjavaju uslove za skladištenje minskoeksplozivnih sredstava.

Član 14

Skladištenje NUS čije pomeranje ne predstavlja opasnost po ljude, materijalna dobra i životnu sredinu može da vrši ovlašćeno pravno lice - izvođač radova, na privremenom mestu za skladištenje NUS, u okviru radilišta.

Vreme skladištenja na poslovima pronalaženja i iskopavanja ne sme biti duže od vremena izvođenja tih poslova.

Sva privremeno uskladištena NUS moraju se uništiti pre završne kontrole i predaje očišćene površine.

Član 15

Uslovi koje mora da ispuni objekat za skladištenje NUS ili privremeno mesto za skladištenje NUS na radilištu, propisuju se u NSOP.

6. Uništavanje

Član 16

Uništavanje NUS je posao kojim se, u zavisnosti od vrste NUS, procene stanja i stepena opasnosti, primenom odgovarajućeg tehnološkog postupka, odnosno metode (detonacija, sagorevanje, uklanjanje eksploziva ili drugi vidovi uništavanja), NUS dovode u stanje trajne i potpune bezopasnosti i neškodljivosti za ljude, materijalna dobra i životnu sredinu.

Uništavanje se, u zavisnosti od procene stanja i stepena opasnosti, vrši na mestu pronalaska NUS (bez pomeranja), u neposrednoj blizini mesta pronalaska, na privremenim, povremenim ili stalnim mestima za uništavanje ili u odgovarajućim postrojenjima.

Poslove uništavanja NUS mogu da izvode nadležna služba ili ovlašćeno pravno lice.

Član 17

Uništavanje NUS pronađenih u toku obavljanja poslova pronalaženja i iskopavanja vrši se na osnovu plana uništavanja NUS.

Kada plan uništavanja NUS izrađuje ovlašćeno pravno lice, ono pribavlja saglasnost nadležne službe pre početka uništavanja.

Nakon uništavanja NUS, izrađuje se zapisnik o uništavanju i dostavlja nosiocu izrade projekta i nadležnoj službi.

7. Uklanjanje i uništavanje slučajno otkrivenih NUS

Član 18

Po prijemu obaveštenja o otkrivenom NUS - koje dostave građani, državni organi, privredna društva i druga pravna lica, nadležna služba utvrđuje stepene prioriteta i opasnosti i upućuje tim za NUS, radi preduzimanja mera i postupaka u pogledu njegovog hitnog uklanjanja, odnosno uništavanja.

NUS može da se uništi, neutralizuje, transportuje ili privremeno uskladišti.

Član 19

Nakon izvršene identifikacije i procene stanja, vođa tima za NUS odlučuje o načinu uklanjanja, odnosno uništavanja NUS.

Neutralizacija se vrši na mestu pronalaska NUS, pri čemu se upaljači nakon odvajanja od tela NUS uništavaju na licu mesta, a telo NUS transportuje do mesta uništavanja ili mesta skladištenja.

Kada NUS nema upaljač ili eksplozivno punjenje, uništava se ili transportuje i skladišti.

Za uništavanje slučajno otkrivenih NUS ne izrađuje se plan uništavanja.

8. Mere sigurnosti u toku vršenja poslova zaštite od NUS

Član 20

Poslovi zaštite od NUS obavljaju se uz preduzimanje svih potrebnih mera fizičkog, zdravstvenog i protivpožarnog obezbeđenja, u skladu sa NSOP i na osnovu SOP.

Teritorijalno nadležna policijska uprava vrši obeležavanje lokacije slučajno otkrivenih NUS i organizuje fizičko obezbeđenje mesta pronalaska i mesta uništavanja, kao i saobraćajno obezbeđenje transporta NUS.

Obeležavanje i obezbeđenje radilišta, kao i obeležavanje i obezbeđenje pronađenih NUS na radilištu vrši ovlašćeno pravno lice - izvođač radova.

Fizičko, zdravstveno i protivpožarno obezbeđenje uništavanja NUS na mestu pronalaska ili privremenom mestu uništavanja u okviru radilišta, vrši ovlašćeno pravno lice - izvođač radova.

Nadležna služba poslove zaštite od NUS vrši u saradnji sa teritorijalno nadležnom policijskom upravom, domovima zdravlja i organima lokalne samouprave.

NSOP propisuju uslove i kriterijume u pogledu opreme, sredstava, kadrova, organizacije i metode izvođenja radova za obavljanje poslova zaštite od NUS.

Ovlašćeno pravno lice izrađuje SOP za odgovarajuću vrstu NUS i vrstu poslova zaštite od NUS koje obavlja.

Ministar, na predlog nadležne službe, propisuje NSOP.

Član 21

Nadležna služba u postupku vršenja nadzora utvrđuje da li se poslovi zaštite od NUS obavljaju u skladu sa SOP i izvođačkim planom i posebno ostvaruje uvid u primenu mera sigurnosti.

Uvid u primenu mera sigurnosti u vezi sa vršenjem poslova zaštite od NUS nadležna služba vrši saglasno godišnjem i mesečnim planovima rada, s tim što primenu mera sigurnosti u vezi sa vršenjem poslova obeležavanja i kontrolom postavljenih znakova opasnosti od NUS i ograda nadzire najmanje jedanput godišnje, a primenu mera u vezi sa vršenjem poslova pronalaženja i iskopavanja nadzire za svaki projekat zaštite od NUS.

Uvid u primenu mera sigurnosti u vezi sa vršenjem poslova zaštite od NUS vrši i Centar za razminiranje - za projekte čiji je nosilac izrade.

Nadležna služba obaveštava Centar za razminiranje o vršenju nadzora na projektima zaštite od NUS čiji je nosilac izrade Centar za razminiranje.

Ako u toku vršenja inspekcijskog nadzora nadležna služba uoči postojanje nedostataka koji se odnose na primenu SOP, izvođačkog plana i potrebnih mera sigurnosti, naložice izvođaču radova da privremeno obustavi radove, odnosno vršenje konkretnog posla zaštite od NUS - do otklanjanja utvrđenih nedostataka.

9. Uverenje o očišćenosti

Član 22

Po završetku radova, odnosno obavljenim poslovima zaštite od NUS na određenom prostoru ili lokaciji nosilac izrade projekta vrši završnu kontrolu kvaliteta izvedenih radova.

Ako se završnom kontrolom utvrdi da su poslovi zaštite od NUS izvedeni u skladu sa projektom i izvođačkim planom, izvođač radova predaje površinu ili lokaciju nosiocu izrade projekta.

Izvođač radova i nosilac izrade projekta, prilikom predaje očišćene površine ili lokacije, sastavljaju zapisnik o predaji, na osnovu koga nosilac izrade projekta izdaje uverenje o očišćenosti površine, odnosno lokacije (u daljem tekstu: uverenje), koje se dostavlja investitoru, krajnjem korisniku površine ili lokacije, jedinici lokalne samouprave i dr.

Ako je nosilac izrade projekta Centar za razminiranje, jedan primerak uverenja dostavlja i nadležnoj službi.

Nakon završetka poslova zaštite od NUS, ovlašćeno pravno lice dostavlja završni izveštaj nosiocu izrade projekta o izvršenim radovima.

10. Osposobljenost za izvršavanje poslova zaštite od NUS

Član 23

Pravno lice za potrebe dobijanja ovlašćenja, za obavljanje određenih poslova zaštite od NUS, podnosi nadležnoj službi zahtev i dostavlja sledeća dokumenta:

- 1) registraciju pravnog lica kod nadležnog organa u zemlji ili u inostranstvu ili međunarodni ugovor;
- 2) dokaz o mogućnosti planiranja i upravljanja projektima i aktivnostima zaštite od NUS sa kvalifikacijama i praktičnim iskustvom odgovornog lica i drugih zaposlenih;
- 3) reference pravnog lica;
- 4) pregled imajuće opreme;
- 5) standardne operativne procedure koje će sprovoditi pravno lice;
- 6) izjavu o politici bezbednosti;
- 7) izjavu o obezbeđenju kvaliteta;
- 8) izjavu o osiguranju zaposlenih;
- 9) izjavu o osiguranju trećih lica za štete pričinjene tokom obavljanja poslova zaštite od NUS.

Nadležna služba, pre izdavanja ovlašćenja pravnom licu za obavljanje poslova zaštite od NUS, pribavlja stav i mišljenje Centra za razminiranje.

Član 24

Poslove opšteg izviđanja i obeležavanja mogu da vrše lica koja imaju najmanje početni nivo osposobljenosti - uz stalni nadzor lica koje ima napredni ili visoki nivo osposobljenosti.

Poslove tehničkog izviđanja, reizviđanja, pirotehničkog pregleda, pirotehničkog nadzora, pronalaženja i iskopavanja, kao i uklanjanje i uništavanje, slučajno otkrivenih, pojedinačnih NUS pronađenih u toku vršenja poslova izviđanja, mogu da vrše lica koja imaju najmanje osnovni nivo osposobljenosti - uz stalni nadzor lica koje ima napredni ili visoki nivo osposobljenosti.

Poslove kontrole kvaliteta vrše lica koja su osposobljena za kontrolu kvaliteta.

Poslove uništavanja većih količina NUS vrše lica koja imaju osnovni ili napredni nivo osposobljenosti - uz stalni nadzor lica koje ima visoki nivo osposobljenosti.

Poslove zaštite od NUS izvode i lica koja dostave javnu ispravu o osposobljenosti za obavljanje poslova, za koju nadležni organ utvrdi da je stečena po planu i programu koji je usklađen sa planom i programom koji je utvrdio ministar.

Ministar utvrđuje plan i program obuke za poslove zaštite od NUS.

11. Dokumentacija i evidentiranje

Član 25

Za poslove zaštite od NUS izrađuju se sledeća dokumenta:

- 1) projekat;
- 2) izvođački plan;
- 3) standardne operativne procedure;
- 4) druga dokumenta potrebna za kvalitetno i potpuno izvođenje radova.

Dokumentaciju (projekat, izvođački plan, završni izveštaj i dr.) o očišćenosti površine, odnosno lokacije čuva nadležna služba, odnosno Centar za razminiranje, trajno.

Nadležna služba prikuplja i vodi evidenciju podatka o NUS, a naročito:

- 1) o sumnjivim površinama i lokacijama;
- 2) o obavljenom obeležavanju sumnjivih površina i sumnjivih lokacija;
- 3) o očišćenim površinama i lokacijama;
- 4) o uklonjenim i uništenim NUS;
- 5) o žrtvama NUS;
- 6) o izdatim uverenjima o očišćenosti;
- 7) o izdatim ovlašćenjima pravnim licima za obavljanje poslova zaštite NUS;
- 8) o izdatim uverenjima o osposobljenosti kadrova za uklanjanje NUS;
- 9) o izdatim odobrenjima za rad licima koja su obuku završila u inostranstvu.

III ZAVRŠNA ODREDBA

Član 26

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije" a odredbe člana 4. stav 4, člana 8. stav 5. i člana 23. ove uredbe počinju da se primenjuju od 1. januara 2014. godine.